

Andolin Eguzkitza

2003. urtea: luze eta malkarra

0. 2003. urteko gertakariei begiratzen hasi naizenean *Jakin*-en mandatua betetzearren, bi izan dira tupustean neure begien bistara agertu zaizkidan fenomenoak, bata Euskal Herrikoa zuzen-zuzenik, bestea mundu osoari dago-kiona. Batera eta oldar izugarriaz, Espainiako gobernuak eta espainiar hedabideek euskal abertzaletasunaren kontra darabilten gurutzadan, Euskal Herriko abertzaleen ezintasun ia patologikoa erantzun hitzartu eta komun bat ematekoa da lehenengoa. Bigarrena, ostera, hainbeste teologo eta apaiz eman duen gurea bezalako gizartean, eta filosofian aditu, Ratzinger kardinalak munduko homosexualen eskubideen kontra jaurtikitako azken bonbardaren ondoren gure eliz jende eta enparauen isiltasun absolutua, nik dakidanez behintzat. Baina gatozen pausorik pauso!

1. Gertatuak errepikatzea ez du merezi («Egunkaria», «Martin Ugalde parkea», «amaitu ezinezko atxiloketa eta torturen segida», «Batasunaren ezlegeztatzea», «Eusko Legebiltzarraren aitizitiko mugimenduak», «Ibarretxeren planaren kontrako erasoak», «jasanezineko presio mediati-koa...»). Merezi ez duen bezala, urtearen amaierara helduta, ostera ere aipatzea oraindik orain ETAk su-etena egin ez izana, edo Gasteizko hirukoaren eta ezker abertzale ofizialaren arteko gutxieneko egiune eta akordiorik ez lortzea. Ez dio ardura zein beharrezkoa den, edota guztiz neurtezi-na den presioa zein heinetaraino heltzen ari den. Ez dio ardura, ezta kanpoko hersturaren ondorioz, Gasteizko legebiltzarrean Atutxa, Knörr eta Bilbao alde batetik, eta ezker abertzaleko kideen artean bestetik, gertatzen ari den *de facto*-ko aliantza. Lehenengoak, Eusko Legebiltzarraren autonomiaren alde, bigarrenak ezlegeztatze legal, baina guztiz injustuaren kontra. Ez dio ardura zein garrantzitsua

den Udalbiltza, baina ez moralki, ez eta politikoki ontzat jotzekoak ez diren zenbait zinegotziren hilketen kontra ez protestatzeagatik, den-dena pikutara bidaltzeko borondate itsua. Eta ez ote dago konponbiderik? Eta erantzuna, nire aburuz behintzat, guztiz argia da: bai, badago bidea egiteko modua. Horretarako, ordea, arazo bat konpondu behar dugu behin betiko eta alde zurretik: utopia eta errealismo/pragmatismoaren arteko dialektika, zulo horretan sartuta baitauzka, nik uste, hainbeste arazok bere sustraiak.

Itaunak argi daude: estatutua defendatzeak independentziaren kontra egotea esan gura du? Ibarretxeren planaren alde egiteak, hots, «estatutu berriaren» alde egiteak, Euskal Herriaren autodeterminazioaren kontra egotea dakar berarekin? Azken hogeita bost urteotan Eusko Jaurlaritzak egindakoek ez dute ezer lagundu kontzientzia nazionalaren osaketan? Ezinezkoa al da, azken helburuei uko egin gabe, oraingoz dagoen administrazio-banaketa kontuan hartzea aurrera egin ahal izateko?

Nire erantzunak, susma daitekeenez, ezezko boro bilak dira kasu guztietan, argi baitaukat, inori zalantzarik sor ez dakion, abertzaleen arteko gutxieneko eta alde zurretiko hitzarmena, eta ETaren su-etena beraz, beharrezkotzat jotzen dudala PSOEkoengana negoziatzekotan joan ahal izateko. Hori gabe ez dut uste aurrerapen handirik egingen dugunik, ez eta PSOEkoek inongo urratsik egingen dutenik Euskal Herriaren eskubideen onartzearen bidean, h.d., tradizioz izan diren kolono-alderdia, apur bat baino ez bada ere, aldatzeko eta euskaldunen eskubide nazionalik kontuan hartzeko bidean. PPkoenganako hurbilketa-
ren esperantzarik, bestalde, ez dut bat ere, espainiar nazionalismo franquista ez dago eta, nik uste, ezertan Euskal Herria ontzat jotzeko prest: ez dute Euskal Herriari buruzko beste burutapenik, gorrotozkoa bakarrik ez bada. Haien burutapenean Euskal Herria asmakizun hutsa da, eta erabil lezaketen politika linguistikoa ezagutzen dugu dagoeneko, franquismoan erabilitakoa, edo gaur egun Nafarroan behin eta berriro inongo lotsakizunik gabe defendatzen dutena.

2. Ratzinger Kardinalak Erroman izenpeturiko agirian, bestalde, zera dio, «homosexualitatea fenomeno moral eta sozial kezagarria» dela, eta «are kezagarriagoa herrialde horietan» gaineratzen du, «non homosexualen arteko ezkontzak legez ontzat jo diren, edota jotzekoak diren, kasu batzuetan, bikote homosexualen aldetik umezurtzen hartzea ere legezatzeko prest daudelarik». Sarrera horren ondoren, Erromako Fedearen Dikasterioko dokumentuak lau atal ditu («ezkontzaren naturaz eta ezaugarriez», «ezkontza homosexualen aurreko jarrerak», «bikote homosexualen onarpen legalaren kontrako argudio razionalak» eta «bikote homosexualen aldeko legeen aurreko politikari katolikoek portaera»), ondorio orokor batekin amaitzeko: «Elizak irakasten du, pertsona homosexualekiko errespetuak ezin dezakeela inor ezelan ere *portaera homosexuala* ontzat jotzera behartu, ez eta bikote homosexualen onarpen legeletara bultzatu». Izan ere, azken puntu horrekin hasi gurako nuke, dirudienez ba ei dagoelako «portaera homosexual» deritzon zerbait, bide batez, askatasunaren izenean Euskal Herriko hainbat homosexualek defendatzen duten jarrera bera.

Hori entzunda zera datorkit burura baina, baldin eta «portaera homosexuala» izeneko zerbait badago, alegia, askatasunaz moldatzen den portaera bat, baitezpadakoa dela «portaera ibiltaria» egotea, edo «jaten dutenen portaera», edo «begiratzen dutenen portaera» edo zer dakit nik. Kardinal alemanak eta enparauek oraindik ez dutelako ulertu homosexual izatea ez dela 'portaera' bat, naturaz, alegia, homidura genetikoan markatua, datorkigun zerbait baizik. Zehatzago berba eginda, inork ez duela «homosexual» izatea aukeratzen, «homosexualen modura portatzea» hautatzen, gorra den norbaitek gor izatea, eta beraz gorren modura ibiltzea aukeratzen ez duen arrazoi berberagatik. Hori egia balitz, ulertezina izanen litzateke sistematikoki belau-naldi guztietan eta munduko txoko eta ertz guztietan homosexual kopuru bera agertzea gutxi gorabehera, eta gainera sado-masokismoarekin lotuta legokeen joera edo jaugina izan beharko litzateke beste edozer baino gehiago, homosexualek pairatu eta jasan izan dutena eta oraino ere

sufritzen dutena kontuan hartuta, ulertezina litzatekeelako halakorik etengabe «aukeratzea». Nire ustez, azalpen razional bakarra dago: lehenago esandakoa, gizakien horniduraren ondorioz *izaten dela* norbait homosexual.

Jarrera honen oinarrian elizaren historian hasiera-hasieratik egon den, eta betidanik elizan borrokatu den gnostizismoaren beste zantzu bat da nire ustez, alegia, gizakia-
ren gorputza zerbait txarra eta arriskugamia delako ideia faltsu eta arbuigarria, alde batera utzi behar dena Jainkoagana hurbiltzeko. Francoren garaiko elizan hezi ginenok badugu horren ezagutza zoritxarrez: «zeintzuk dira gizakiaren arerio nagusiak?» itauntzen ziguten, eta erantzuna laburra eta zorrotza zen, «mundua, deabrua eta haragia». Halakoetan ibilitako Elizak, galdetuko nuke nik, nolatan espero du gazte-jendea erakartzea?

Bada, Ratzingerrek honela dio, «inongo ideologiak ezin dezake alde batera utz, ezkontza sexu desberdineko jendeen arteko lotura delako segurtasuna», baina ahaztu egiten zaio hori ez dela ideologiaren gaia, naturarena berarena baizik. Giza naturak eskatzen duela hori, aurrera segitzeko gizon-emakumeen arteko loturak beharrezkoak direla, baina horrek ez duela baztertzen gizakiak maitasunez lotzen direla elkarrekin, eta maitasun hori sexu bereko pertsonen artean ere gerta daitekeela, naturaren legeak, espeziearen iraupena, ezertan ere arriskutan jarri gabe. Kardinalak, ordea, gehiago dio, «ez dago inongo funtsik analogiarik egiteko, ezta urrunik ere, bikote homosexualen eta Jainkoak ezkontzaz eta familiaz duen diseinu eta xedaren artean». Oraindik orain —gaineratu beharko genuke— berarentzat, argi esan ez arren, ezkontza «irrika eta lizunkeria» erremedio baino ez delako», espeziea iraunarazteko bidez gain. Zeren honela baitio berak homosexualak errespetuz eta errukiz erabili behar direla esan eta gero, «halakoak, beste kristau guztiak bezala, kastitatean bizi izatera deituak dira. Baina jaugin homosexuala *objektiboki desordenatua* da, eta praktika homosexualak *kastitatearen kontrako bekatu larriak dira*».

Ostera ere, ikus dezakegunez, goian gnostizismoaz esandakoa. Salbuespena dena, kastitatea, eta askatasunaz

aukeratzekoa, helburu bihurtu; eta naturala dena, maitasunezko elkarrekikotasuna, sexualki ere adierazia, eta horregatik gehienetan espeziearen iraunkortasunaren oinarri, mespretxatua, eta gehienez ere «besterik ezean» ontzat joa. Hemen dago benetako arazoa. Esate baterako, Elizak mediku guztien aholkuen aitzia, burutapen guztiz «antikristau» horretan oinarri eginda, gure mendearen izurrite nagusiaren kontrako borrokan, hiesaren kontrako gatazkan, kastitatea proposatzen duenean, eta preserbatiboaren kontra egiten duenean berba, nahiz eta badakien hori eginda hainbat eta hainbat jende hiesak kutsatua gertatuko dela. Ikuspegi horretatik begiratuta horregatik, ez litzateke desegokia izanen Eliza «gizateriaren areriotzat» joko balitz. Baina Eliza zorionez ez da hori bakarrik.

Dokumentuak, gero, hasierako oinarri desegokitik abiatuta —«homosexualitatea portaera libre bat delako oinarritik abiatuta»—, eta legeek gizakiaren bizitzan duten garrantzia kontuan harturik, zera ere dio, «bikote homosexualen onarpenak ezkontza-erakundearen oinarritzko balio moralen iluntze eta baliogabetzea eraginen lukeela». Eta sexuarekiko mesfidantza berriro adierazita, «bikote homosexualetan ez dela ezkontideen dimentsioa agertzen, harreman sexualen ordezkapen gizatiar eta ordenatua dena».

Ikus daitekeenez, nire aburuz behintzat, benetan tamalgarria. Hainbeste gizakien kontrako arbuio sakon pentsatugabea eta ezgizatiarra. Neurriak desberdinak direla kontuan hartu arren, Rouco espainiar kardinalaren lor-e-
-buketa bezain sentikorra euskaldunen eskubideekiko, edo 1936an, antikomunismoaren izenean Francoren alde egin zuen Gomà kardinalarena, edo zeharka, isiltasunaren bidez, Pio XII.arena aleman nazien alde. Fededunengan, zorionez, hainbeste eraginik izanen ez duen «Erromako beste bat», eta inteligentziarako eta hainbeste gizakien eskubideen kontra beste eraso bat. Eta galdetu behar dugu: noiz arte horrela? ¶